

Nämnden Svenska rum 21.04.2022 § 49

§ 49

Utlåtande om fråga i fullmäktige om tryggnad av skolornas säkerhet

Beredning och upplysningar:
Pippuri Terhi
Kaarnalehto Annika
Saloranta-Eriksson Outi
Häkkinen Petri
Nurmi Juha
fornamn.efternamn@esbo.fi
Växel 09 816 21

Förslag

Direktör för sektorn för fostran och lärande Rinta-aho Harri

Nämnden Svenska rum ger ett utlåtande enligt redogörelsen om frågan i fullmäktige av Jiri Keronen och 13 andra ledamöter om tryggnad av skolornas säkerhet.

Behandling

Förvaltningschef Tiina Pesonen var föredragande, då direktör för sektorn för Fostran och lärande Harri Rinta-aho var förhindrad.

Beslut

Nämnden Svenska rum

Förslaget godkändes enhälligt.

Redogörelse

Jiri Keronen och 13 andra fullmäktigeledamöter lämnade 28.2.2022 en fråga i fullmäktige där de konstaterar att våld och mobbning i skolorna i Esbo verkar ha ökat och fått nya, allt hårdare former och att man redan i grundskolorna använder eggvapen i våldsdåd. Dessutom konstateras det att polisen rapporterat om nya drag i våldet, såsom indrivning av skulder och gängbildning.

Ledamöterna ställer följande frågor:

- Vad tänker Esbo göra för att stoppa denna utveckling, våld och gängbildning?
- Hur tänker staden säkerställa att barnen kan studera tryggt och utan störningar?

Säkerhetssituationen i skolorna

I frågan konstateras att våld och mobbning i skolorna har ökat.

I enkäten Hälsa i skolan våren 2021 hade Esboelevernas erfarenhet av fysiskt hot ökat något i lågstadiet och minskat i högstadiet. Av pojkarna i årskurs 4 och 5 uppgav 18,9 procent att de blivit utsatta för fysiskt hot under året (2019: 18,1 procent). Motsvarande andel av flickorna var 12,6 procent (2019: 9,2 procent): I årskurs 8 och 9 hade 17,9 procent av pojkarna blivit utsatta för fysiskt hot (2019: 22,3 procent), liksom 12,2 procent av flickorna (2019: 13,5 procent). Med fysiskt hot avses en situation där en elev har blivit rånad eller utsatts för rånförsök genom våld eller hot om våld, eller där någon hotat skada eleven fysiskt eller

en elev slagits eller sparkats. Det fysiska hotet som de som svarat erfarit kan ha skett i skolan eller på fritiden.

Barnskyddsanmälningar om brott i skolmiljön görs med låg tröskel och ärendet anmäls till polisen för att undersökas. Polisnärheten i Västra Nyland har en utredningsenhet som är specialiserad på brott bland unga och där de brott som begås av unga behandlas i samarbete mellan flera myndigheter (bland annat Esbo Ankare) så snabbt som möjligt. Polisen konsulteras också vid behov i anslutning till fallen.

Enligt enkäten Hälsa i skolan hade elever utsatts för mobbning minst en gång i veckan enligt följande: i de lägre årskurserna av pojkarna 6,8 procent (2019: 7,8 procent) och av flickorna 7,2 procent (2019: 6,3 procent) och i de högre årskurserna av pojkarna 6,1 procent (2019: 6,4 procent) och av flickorna 4,9 procent (2019: 3,8 procent). Elever med utländsk bakgrund uppgav att de blivit mobbade betydligt oftare än elever av finländskt ursprung. År 2019 upplevde 19,8 procent av de pojkar på de högre årskurserna som är födda utomlands eller av utländskt ursprung mobbning minst en gång i veckan i skolorna i Esbo. För pojkar av finländskt ursprung var motsvarande siffra 3,9 procent. I de lägre årskurserna blev pojkar med utländsk bakgrund nästan dubbelt så ofta mobbade som finländska pojkar, och flickor fyra gånger oftare. Resultaten om elever med utländsk bakgrund från enkäten Hälsa i skolan 2021 kommer senare i vår.

Myndighetsuppgifter visar att misstankarna om våldsbrott (misshandel, rån, brott mot liv eller försök till brott) bland minderåriga, i synnerhet sådana som begåtts av personer under 15 år, har ökat klart efter 2015. Antalet misstankar om brott som begåtts av minderåriga har ökat sedan 2015 i både urbana, tätortsbebyggda och landsbygdskommuner och bland unga både med finländsk och med utländsk bakgrund. I utredningarna har det inte framkommit att brotten skulle ha ökat särskilt i vissa miljöer, såsom i skolor.

Både polisens kvalitativa observationer och en statistisk granskning tyder på att användningen av eggvapen eller bärandet av eggvapen i samband med våldsbrott som begås av unga har blivit något vanligare, särskilt i samband med rån. Rånen sker dock inte i skolorna. De sociala mediernas roll samt fotografering eller videoinspelning av våldsbrott har enligt observationerna blivit vanligare. Enligt statistik från polisnärheten i Västra Nyland begick personer under 15 år sammanlagt 623 brott år 2021 (2020: 554). Antalet misshandelsfall var något högre (142) än året innan (132).

En trygg studiemiljö samt arbetsro i skolorna

I frågan vill ledamöterna veta hur staden tänker säkerställa att barnen kan studera tryggt och utan störningar.

Arbetsron i skolorna verkar ha förbättrats något. Enligt enkäten Hälsa i skolan sade 33,9 procent av eleverna i de lägre årskurserna i Esboskolorna att det ofta var lugnt i klassrummet (2019: 31,7 procent). Av eleverna i de övre klasserna upplevde 79 procent (2019: 71,3 procent) att det råder god arbetsro i klassen.

Ett av målen i Esbo stads välfärdsplan för barn och unga 2022–2025 är att barn och unga ska skyddas mot alla former av våld. En av de åtgärder som ingår i planen är att det råder nolltolerans mot diskriminering, mobbning och våld i lokaler där barn och unga samlas. Också stadens säkerhetsprogram uppdateras i samarbete så att barnens och de ungas synvinkel och åtgärder blir beaktade. I Berättelsen om Esbo nämns som mål att Esbo ska vara en trygg stad

där man motverkar segregation mellan olika områden och inom dem och satsar på förebyggande arbete.

Skolornas metoder för att ingripa mot våld

I frågan lyfter ledamöterna fram en oro för att eleverna bildar gäng.

Eleverna har rätt till en trygg studiemiljö. Skolornas primära mål är att förebygga mobbning och våld. Det ingår i skolornas lagstadgade skyldighet att ha en trygg studiemiljö och innebär i praktiken en verksamhetskultur och verksamhet som främjar samhörigheten mellan eleverna och stärker delaktigheten. I Esbo används programmet Yhdessä vahvaksi yhteisöksi – Ei kiusaamiselle (Mot en stark gemenskap tillsammans – nej till mobbning). Syftet med programmet är att förenhetliga sätten att förebygga och ingripa i mobbning. Alla skolor har beskrivit verksamhetsmodellen för att ingripa i mobbning. Man strävar ständigt efter att stärka skolornas aktionsberedskap. Arbetsgruppen för skolsäkerhet inom sektorn för fostran och lärande har berett enhetliga anvisningar om säkerheten i skolorna. Med skolans personal diskuteras att ingen som arbetar med barn får vända ryggen och låta bli att ingripa i våld och mobbning som de möter i sitt arbete.

I anslutning till våldsfenomenet har det ordnats flera informationsmöten för personal inom sektorn för fostran och lärande, bland annat i arbetsgruppen för skolsäkerhet och arbetsgruppen för ungas välbefinnande. Det ordnades också en temakväll om säkerhet för föräldrar i Esbo 8.3.2022, där föräldrarna fick motsvarande information och dessutom en inblick i tjänster för barn och unga. Evenemanget var öppet för alla vårdnadshavare till barn i Esbo.

Bakom gängbildning ligger låg utbildning, arbetslöshet, medellöshet, dåliga språkkunskaper och som en följd av dessa bristande delaktighet i samhället. För att förebygga gängbildning är det viktigt att motverka utslagning och stöda de ungas livskompetens som en större helhet, vilket också kan innebära stöd för integration. Skolor och läroanstalter har en viktig roll i detta. Samarbetet med hem och vårdnadshavare är viktigt. De unga ska uppmuntras att göra goda val med tanke på sin framtid. Ju oftare en ung person väljer studier och arbetsliv, desto bättre förebygger det oönskade fenomen.

Ibland möter skolorna utdragna och komplicerade mobbningssituationer som i typiska fall sträcker sig över både skoldagarna och fritiden (inklusive sociala medier). För att framgångsrikt ingripa mot mobbning krävs samarbete mellan hemmen, skolan och, beroende på situationen, mellan många olika myndigheter. Fostran och lösandet av konflikter på olika nivåer hör till lärarnas och elevhälsans grundläggande arbete, men det finns situationer där långvarig, allvarlig mobbning kräver samarbete mellan flera aktörer utanför skolan och med myndigheter (bland annat barnskyddet och polisen). I samband med allvarliga och komplicerade mobbningssituationer samarbetar skolorna inte bara med myndigheter utan också till exempel med Stationens Barn rf.

Esbo stads sektor för fostran och lärande håller för närvarande på att upphandla en tjänst där man söker två experter som ska hjälpa stadens personal att lösa utdragna och allvarliga mobbningssituationer. Genom en tilläggsinsats från en utomstående tjänsteproducent söker man lösningar på de situationer som det av någon anledning inte har varit möjligt att lösa med de metoder eller tillvägagångssätt som skolan använder. Det gäller alltså situationer som kan sträcka sig utanför skolan till elevernas fritid och eventuellt till webben, och vars utredning kräver multiprofessionellt samarbete med olika myndigheter. Genom verksamheten strävar man dessutom efter att stärka personalens

kompetens och hitta allt bättre verksamhetsätt för att ingripa i mobbning. Målet är att upphandlingen framskrider så att skolorna har tillgång till tjänsten i början av läsåret 2022–2023. I Esbo bereds samtidigt också ibruktagandet av en ny tjänst med hjälp av vilken barn och unga kan få hjälp när de möter mobbning eller trakasserier i sociala medier.

Ungdomsfullmäktige har gett ett utlåtande om detta ärende. Utlåtandet finns att läsa som tilläggsmaterial.

Ärendet behandlas i samma form i nämnden för fostran och lärande 20.4.2022.

Beslutshistoria

Bilaga

Tilläggsmaterial

- Valtuustokysymys koulujen turvallisuuden takaamisesta
- Espoon nuorisovaltuuston lausunto valtuustokysymykseen koulujen turvallisuuden takaamisesta

För kännedom